

CATALANISME, NACIONALISME I IDENTITAT EN EL PROCÉS SOBIRANISTA A CATALUNYA

Jaume López

Professor de ciència política a la Universitat Pompeu Fabra

Un procés 100% identitari

Algunes vegades he sentit dir que la reivindicació sobiranista a Catalunya no és identitària. I que aquí resideix la seva força. Discrepo completament. I observo les confusions terminològiques i ensembles polítiques que, encara, a hores d'ara segueixen planejant sobre aquesta mena de debats.

SI HI HA UN FET inqüestionable és l'ampli suport que a Catalunya ha aconseguit la idea del dret a decidir; un 80% dels ciutadans catalans hi donen suport. En altres paraules, un 80% dels catalans pensa que nosaltres hauríem de decidir el nostre futur polític. I qui és aquest "nosaltres"? Doncs un col·lectiu que s'autoreconeix com a tal, és a dir, que té una identitat col·lectiva que, com a mínim, el fa desitjar prendre decisions transcendents per si mateix. Naturalment, no parlem d'identitats individuals, ni tan sols d'aquelles que apareixen als carnets dits "d'identitat". Si per alguna cosa ja ha servit aquest procés i la centralitat que en ell ha pres el dret a decidir és per demostrar aquesta identitat comuna, compartida tant pels que pensen que Catalunya és una nació com per molts dels que no ho pensen i, fins i tot, per altres a qui aquesta qüestió no els sembla rellevant.

IDENTITARI I NACIONALISTA no són la mateixa cosa. Aquest procés no és nacionalista, en primer terme, tot i que la majoria

ria dels catalans, i dels espanyols, i probablement dels ciutadans del món en siguin, de nacionalistes. Què vol dir ser nacionalista? Comencem pel que no és. Ser nacionalista no vol pas dir identificar-se automàticament amb certs populismes que intenten passar com interès nacional el que és interès d'un partit o govern, pel qual només hi ha mals externs. Ni tan sols acceptar la doctrina segons la qual tota nació ha de tenir un estat propi. Des del segle XIX, quan es crea el concepte, els nacionalistes són aquells que defensen l'existència de les seves nacions alhora que les creen en la seva concepció moderna.

DES D'ALESHORES, el món funciona tal com funciona perquè la gent se sap i se sent "nacional" d'algun lloc. I reconeix sense gaire dificultats els seus "connacionals". La normalitat d'aquest nacionalisme el fa passar desapercebut, però això ajuda, a més, el fet que, si aquests comportaments i actituds van associats a l'existència d'un estat, se'ls anomeni "patriotisme", tot reservant el mot "nacionalisme" a aquests mateixos trets, però exercits per "nacionals" sense estat. La distinció entre nacio-

Quan un col·lectiu s'autoreconeix com a tal, té una identitat col·lectiva i vol prendre decisions transcendents per si mateix

nalisme i patriotisme no té cap fonament i és del tot interessada. Són sinònims que l'acció política s'encarrega de presentar gairebé com a antinòmics.

LA DISTINCIÓ FONAMENTAL quan hom parla de nacionalisme és entre "nacionalisme integrador" i "nacionalisme exclouent", de base ètnica. Aquest darrer considera que només es pot ser nacional si s'ha nascut al país o

es comparteix una mateixa ètnia. Enfront d'això, el nacionalisme de base cívica considera que la nacionalitat plena es pot adquirir si es compleix amb uns elements mínims, però fonamentals, que constitueixen una mena de pacte social voluntari. El *ius sanguinis*, i el *ius solis* són els paradigmes legals de cadascuna d'aquestes visions.

A CATALUNYA, el nacionalisme sempre ha estat integrador i disposa de nom propi, "catalanisme", tot i que les mateixes distincions partidistes i interessades que separen el patriotisme del nacionalisme, hagin distingit, al seu torn, a casa nostra entre nacionalisme i catalanisme. El catalanisme/nacionalisme podria caracteritzar-se amb un nou terme: *ius linguae*. La llengua, com a vehicle d'integració. Un pacte de mínims, que la desfeta estatutària encara ha perfilat millor: el que ens uneix no és tenir el català com a llengua pròpia, sinó considerar que és la llengua pròpia de Catalunya, amb tot el que això hauria de significar i que ens han negat des de l'Estat. Sí, aquest és un tret identitari fonamental. I, possiblement, també haver arribat a la conclusió que, malauradament, tots som ciutadans espanyols de segona.

Decàleg d'un català 2.0

Antoni Bou

Economista

La versió 1.x de catalanet m'ha durat uns 50 anys, era força conservadora i un pèl conformista amb petits retocs puntuals de rauxa. Però analitzant la situació actual he decidit fer un 'reset'. Deu raons personals, i transferibles, són les que han influït definitivament en el canvi de versió.

1. Estic cansat de justificar-me sempre; senzillament parlo una altra llengua, i què? Quan els meus pares, jo infantó, em parlaven en català no era en contra de ningú. Amb el temps també he descobert una història pròpia que m'havien amagat amb obscurs motius uniformadors.

2. Percebo que tinc uns valors com el de l'esforç i el sacrifici que no estan compartits, més aviat són explotats en benefici d'altres territoris que a més són

poc agraïts. La corrupció del terme *solidaritat* a Espanya és tan evident que s'estan replantejant, una vegada més, com fer públiques les balances fiscals per demostrar el que és indemostrable.

3. No tinc por. Argumentaris tan pobres i miserables com el de la por a tot tenen ara un efecte contrari, sobretot si, analitzat l'argument, resulta finalment manipulat. El sol surt cada dia per a tots i no li cal permís, i si està

núvol i plou ja escamparà.

4. Que sigui legal no vol dir que sigui el més just. Afortunadament, les coses canvien i s'adapten amb el pas del temps. Més aviat l'Estat espanyol ha estat especialista en certs àmbits en lleis de posada a zero i amnisties (fiscals, per exemple).

5. La democràcia ha de respectar les minories i no utilitzar les majories com una piconadora uniformadora. La mentalitat espanyola té poc muscle demo-

cràtic, tendeix al pensament únic i creu que un pacte és una derrota. A mi, contràriament, m'agrada dialogar i pactar quan cal.

6. La modernitat i el gust per la innovació han passat sempre de puntetes per Espanya. Històricament sempre perden oportunitats: la il·lustració, la revolució industrial i la transició en són exemple.

7. L'Europa que tenen al cap és diferent de la meua, ells la tenen com una mamella per continuar exprimint i jo com un espai on acabar de construir un nou contracte social entre els seus pobles.

8. M'he trobat dins un estat on cap català abans

que jo ha votat per estar-hi i tampoc em deixen votar per decidir si m'hi quedo o no. Sospitosa democràcia.

9. Tinc una il·lusió renovada per participar i debatre en un procés de creació d'un nou estat.

10. Canviar cap a una Catalunya estat és un sentiment arrelat a poc però, precisament per aquesta llarga maduració, no té camí de retorn.

Cal dir que la nova versió porta incorporada una dosi notable de paciència i de capacitat de diàleg, en aquest últim cas també hi ha un detector de sinceritat per distingir entre el que és honest i els focs d'artifici.